

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และวรรคสอง รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการ ให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวรรคสอง หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามวรรคสาม รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา ตามความถนัดของตน (ราชกิจจานุเบกษา, 2560 : 14)

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 6 ยังได้บัญญัติว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ราชกิจจานุเบกษา, 2542 : 9) ซึ่งระบบการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้มีเจตนารมณ์ ในการจัดการศึกษา โดยให้นิยามของการศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (ราชกิจจานุเบกษา, 2542 : 3) ส่วน มาตรา 10 กำหนดว่า การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่

รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ (ราชกิจจานุเบกษา, 2542 : 5)

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาทำให้พลเมืองของประเทศเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถอันจะก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่ตนเองและประเทศชาติ ดังนั้นประเทศใดที่มีประชาชนได้รับการศึกษากันอย่างทั่วถึง ประเทศนั้นย่อมมีความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม (ธีระ รุญเจริญ, 2550 : 1) ในช่วง 40 กว่าปีที่ผ่านมาประเทศไทยดำเนินนโยบายการพัฒนาประเทศตามแผนการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหลายฉบับ ต่อมารัฐบาลได้ดำเนินนโยบายด้านการศึกษา ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525 - 2529) ได้กำหนดแนวนโยบายและเป้าหมาย การกระจายบริการสังคม เกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา โดยมีสภาพและปัญหา คือ การพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยในช่วงระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา นั้น รัฐได้ทุ่มเททั้งด้านงบประมาณและการระดมทรัพยากรจากต่างประเทศมาลงทุนในด้านการศึกษาในแต่ละแผน หากได้มีการเปรียบเทียบกับการลงทุนในสาขาอื่น ๆ ทั้งในภาคเศรษฐกิจและในภาคสังคมแล้ว จะเห็นว่าการจัดสรรเงินลงทุนในสาขาการศึกษาได้รับการจัดอันดับความสำคัญอยู่ในอันดับสูงสุด หรือถ้าจะเทียบกับสัดส่วนของงบประมาณประเทศในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 32.82 และในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 37.8 อย่างไรก็ตาม แม้จะได้รับความสำคัญและรับจัดสรรเงินลงทุนอย่างมากแล้วก็ตาม ก็ยังพบว่าการพัฒนาการศึกษาก็ยังประสบปัญหาอีกหลายประการที่จะต้องดำเนินการและหาทางแก้ไข (สภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2524 : 237)

การกระจายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนไทยอย่างทั่วถึง เป็นหนึ่งในเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา การแก้ปัญหา “ความเหลื่อมล้ำ” ในระบบการศึกษาไทย จากสภาพและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นรัฐจึงมีแนวนโยบายและมาตรการ จึงได้กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525 - 2529) จะเน้นแนวทางพัฒนาการศึกษาโดยส่วนรวม มีแนวนโยบายด้านปริมาณ คือ จะจัดและส่งเสริมการศึกษาในทุกลักษณะงานทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ให้มีปริมาณและสัดส่วนสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยจะเน้นให้ความสำคัญด้านประถมศึกษาให้สามารถคลุมกลุ่มประชากรในวัยเรียน โดยจะให้เด็กที่อายุครบ 6 ปีบริบูรณ์ได้มีโอกาสเข้าเรียนทุกคน จะขยายการศึกษามัธยมต้นในชนบทที่ห่างไกล และทุรกันดาร โดยคลุมพื้นที่ตำบลขนาดใหญ่ จะส่งเสริมพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะประชากรในพื้นที่ที่มีความล้าหลังในด้านเศรษฐกิจและสังคม 37 จังหวัด ตามประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรี โดยได้กำหนดนโยบายหลักที่สำคัญในแต่ละลักษณะการศึกษาโดยได้กำหนด ลักษณะของการจัดการศึกษา

ระดับมัธยมศึกษา คือ ปรับปรุงโรงเรียนที่ยังไม่ได้มาตรฐานให้สูงขึ้น โดยจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพให้เท่าเทียมกัน พร้อมทั้งสนับสนุนให้โรงเรียนที่อยู่ใกล้กันช่วยเหลือและใช้ทรัพยากรร่วมกัน และในการตั้งสถานศึกษาใหม่ จะให้ความสำคัญแก่ท้องที่ชนบทที่ยากจนห่างไกล และทุรกันดารเป็นอันดับแรก (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2524 : 245) จากเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมา ทำให้ช่วง พ.ศ. ช่วงเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ระหว่าง พ.ศ. 2525 – 2529) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับถัดมา ช่วงปี 2530 เป็นต้นมา รัฐบาลได้อนุมัติเปิดสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษา เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เช่น โรงเรียนมัธยมประจำตำบล โรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท (มพช.) โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส เป็นต้น

ในปี พ.ศ. 2536 รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ตั้งโรงเรียนรัฐบาล ลงวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2536 เห็นสมควรขยายโอกาสการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ให้แพร่หลายยิ่งขึ้น โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2534 อนุมัติให้เปิดโรงเรียนมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้นอีก 30 โรง ในปีการศึกษา 2536 และในปีต่อ ๆ มา มีการอนุมัติให้เปิดโรงเรียนมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้นอีกจำนวนมาก ทำให้ช่วงเวลาดังกล่าว ประเทศไทย มีโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นโรงเรียนมัธยมประจำตำบลจำนวนมาก โรงเรียนระพีวิทยาคม ก็ถือว่าเป็นโรงเรียนหนึ่งที่ตั้งขึ้นเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ ในช่วงระยะเวลานั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2536) แต่เนื่องจากสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันประเทศไทย มีแนวโน้มของจำนวนประชากรที่ลดลง และความเจริญก้าวหน้าทางการขนส่งคมนาคม ทำให้การเดินทางของประชาชน ไปมาตามสถานที่ต่าง ๆ สะดวกมากขึ้น ส่งผลให้ผู้ปกครองเลือกที่จะส่งบุตรหลานไปศึกษาเล่าเรียนที่สถานศึกษาขนาดใหญ่ในเมือง หรือในอำเภอที่เข้าใจว่ามีความพร้อมและคุณภาพที่ดีกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กที่อยู่ใกล้บ้าน หรือโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบลที่ตนเองอาศัยอยู่ ส่งผลให้โรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบลมีจำนวนนักเรียนลดลงอย่างมาก อีกทั้งยังมีการแข่งขันกันรับนักเรียนของโรงเรียนเอกชน โรงเรียนมูลนิธิ และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส ส่งผลให้นักเรียนลดลงจนบางโรงเรียนมีแนวโน้มที่จะต้องยุบรวม หรือยุบเลิกโรงเรียน นอกจากนี้ระบบการศึกษาไทยกำลังประสบปัญหาที่ทำทลายที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากและมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี เนื่องจากประชากรวัยเรียนมีจำนวนลดลง และความนิยมของผู้ปกครองที่ต้องการส่งบุตรหลานไปเรียนขนาดใหญ่ในเมือง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่องแนวโน้มของการศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษาในอนาคต พบว่า ผู้ปกครองยังคงนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชน แม้ว่าสถานศึกษาเอกชนเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าเรียนค่อนข้างสูงก็ตาม แต่ความนิยมก็ขึ้นกับเงื่อนไขที่ว่า สถานศึกษาเอกชนเหล่านี้จะต้องเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสูงเท่านั้น อีกทั้งการศึกษาสภาพและปัญหาการรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปี

ที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีผลการศึกษาที่สอดคล้องกันว่า นักเรียนและผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูง ทำให้โรงเรียนรับนักเรียนเกินแผนและบางแห่งรับนักเรียนต่ำกว่าแผน ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายรับนักเรียนเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้ต้องปรับการดำเนินการทุกปี การย้ายที่อยู่เพื่อเลือกโรงเรียนตามความต้องการของผู้ปกครอง นักเรียนพื้นที่บ้านใกล้โรงเรียนไม่ได้เรียนใกล้บ้าน ไม่สามารถควบคุมและกำกับให้เป็นไปตามนโยบายและแนวปฏิบัติ ทำให้โรงเรียนมัธยมศึกษามีความแตกต่างกันมากยิ่งขึ้น (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552)

จากสภาพบริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงส่งผลให้โรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวโน้มปรับเปลี่ยนขนาดเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา) เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากอัตราการเกิดของประชากรไทยลดต่ำลงอย่างต่อเนื่อง โดยจากสถิติพบว่า ในปี 2555 ประชากรไทยมีบุตรเฉลี่ยประมาณ 1.6 คน ลดลงจากปี 2536 ที่ประชากรจะมีบุตรเฉลี่ยประมาณ 6 คน จากเหตุผลดังที่ได้กล่าวมาทำให้นักเรียนในประเทศไทยมีจำนวนลดลงตามไปด้วย จากเดิมที่มีมากถึง 8.8 ล้านคน ในปี 2536 เหลือเพียง 7.2 ล้านคนในปี 2556 ผลที่ตามมาคือจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กมีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากเดิม 10,887 แห่งในปี 2536 เป็น 15,386 แห่งในปี 2556 (สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย, 2558 : 5) และจากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2557 มี โรงเรียนในสังกัดจำนวน 30,922 แห่ง เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (โรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน) จำนวน 15,506 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 50.15 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด และมีแนวโน้มที่จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (แผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก พ.ศ. 2558 - 2561, 2558) ปี พ.ศ. 2558 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดจำนวนมากถึง 15,577 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.55 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 30,816 โรงเรียน (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2558) ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้ ทำให้เกิดปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะด้านต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ รัฐบาลต้องใช้งบประมาณจำนวนที่มากกว่า หรือจ่ายแพงกว่าในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ประสิทธิภาพการสอนลดลง เนื่องจากขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ รวมถึงปัญหาโรงเรียนไม่มีผู้บริหาร ขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและจำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน ซึ่งครูและผู้บริหารมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเท่าเทียมกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ได้ (สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, 2559 : 2)

โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จากข้อมูลปีการศึกษา 2558 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มี จำนวนโรงเรียน จำแนกขนาดตามจำนวนนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา จำนวน
2,361 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน จำนวน 99 โรงเรียน มีจำนวน
นักเรียน 121 – 200 จำนวน 259 โรงเรียน 201 – 300 จำนวน 319 โรงเรียน 301 – 499
จำนวน 370 โรงเรียน 500 – 1,499 จำนวน 779 โรงเรียน จำนวน 1,500 – 2499 จำนวน 272
โรงเรียน และจำนวน มากกว่า 2,500 คน 263 โรงเรียน ซึ่งถ้านับจำนวนโรงเรียนที่มีนักเรียนไม่ถึง
500 คน ซึ่งถือว่าเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวน 1,047 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน, 2558 : 10)

จากข้อมูลทางการศึกษาข้างต้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการใช้ทรัพยากรที่ไม่คุ้มค่า การ
จัดสรรอัตรากำลังครู งบประมาณ และการยกระดับคุณภาพทางการศึกษา ทำให้โรงเรียนขนาดเล็ก
ส่วนใหญ่มีสภาพปัญหา ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558 : 5)

1. ปัญหาด้านคุณภาพการจัดการศึกษาค่อนข้างต่ำ ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพ
ภายนอกรอบสอง พบว่าโรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียนต่ำกว่า 300 คน) มีจำนวนร้อยละ 2 อยู่ในระดับ
ปรับปรุง ร้อยละ 67.91 อยู่ในระดับพอใช้ และร้อยละ 29.99 อยู่ในระดับดี และเมื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน พบว่า นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในทุกช่วงชั้นในทุกพื้นที่มีค่าเฉลี่ย ผลสัมฤทธิ์การ
เรียนรู้ต่ำกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดอื่น

2. ปัญหาด้านการบริหารจัดการ สภาพบริบทของการคมนาคมที่ผ่านมานับว่าไม่ค่อยสะดวก
มากนัก รัฐบาลจึงจำเป็นต้องจัดตั้งโรงเรียนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประชากรที่อาศัยอยู่ แต่ปัจจุบัน
ความจำเป็นดังกล่าวได้ลดลงเนื่องจากการคมนาคมสะดวกขึ้น ประกอบกับประชากรมีแนวโน้มลดลง
อย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลทำให้ขนาดของโรงเรียนปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้
อัตรารัฐต่อครูต่อนักเรียน และนักเรียนต่อห้องเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ค่าใช้จ่ายต่อนักเรียน 1 คน สูงกว่า
โรงเรียนขนาดอื่น ๆ นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนหนึ่งอยู่ในพื้นที่ลักษณะพิเศษ อยู่ในพื้นที่
ห่างไกลความเจริญ อยู่บนภูเขาสูง บนเกาะ นักเรียนมีปัญหาในการเดินทาง นอกจากนี้ ผู้บริหาร
โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดทักษะในการบริหารจัดการโรงเรียน และปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ
การอพยพเคลื่อนย้ายของประชากรวัยเรียนที่ย้ายติดตามผู้ปกครองไปรับจ้างทำงานต่างถิ่น ทำให้เกิด
ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง

3. ปัญหาด้านการเรียนการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนในสภาพที่ครูไม่ครบชั้นและมีจำนวนนักเรียนน้อยในแต่ละชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลา เต็ม
ความสามารถเพราะครูมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการสอนเป็นจำนวนมาก หลักสูตรและ แผนการ
จัดการเรียนรู้ไม่ค่อยสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ มีจำนวน

จำกัดซึ่งสาเหตุมาจากได้รับงบประมาณน้อย สื่อเทคโนโลยีและการสื่อสารมีใช้อย่างจำกัด และที่มีอยู่ก็ไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนขนาดเล็ก ประชากรมีฐานะยากจน ทำให้ไม่มีศักยภาพในการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียน

5. ปัญหาที่เด่นชัดอีกประการหนึ่งของโรงเรียนขนาดเล็ก คือ การขาดแคลนครู (ทั้ง ๆ ที่ อัตราส่วนครูต่อนักเรียนของทั้งประเทศก็ไม่ต่างจากอัตราส่วนของประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลาย) จำนวนครูไม่ครบชั้น ครูไม่ครบตามรายวิชาเอก ต้องใช้ครูวิชาเอกอย่างหนึ่งไปสอนอีกวิชาหนึ่ง มีปัญหาครูย้ายออกบ่อย ครูขาดขวัญและกำลังใจ และครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายได้ จึงส่งผลทำให้ประสิทธิภาพและคุณภาพของการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ สมจิตร์ เสนาวิเศษ (2553 : 2) ได้พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งโรงเรียนเหล่านี้ต้องบริหารจัดการท่ามกลางปัญหาหลายประการ เช่น ขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย งบประมาณไม่เพียงพอ สำหรับใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภคทำให้นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษา ที่มีคุณภาพ และโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน ประกอบกับ ครอบครัวของนักเรียนมีฐานะยากจน ไม่สามารถส่งเสริมสนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาให้กับ บุตรหลานของตนได้ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากไม่สามารถจัดการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและได้ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ ตลอดจนบุคลากร ในโรงเรียนขนาดเล็กขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

จากความสำคัญและสภาพปัญหาการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็กที่กล่าวแล้วข้างต้น ทำให้เกิดช่องว่างกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาขนาดเล็กต้องหาแนวทาง หรือรูปแบบการบริหารที่ทำให้สถานศึกษามีความโดดเด่น มีมาตรฐานสูง โดยมีกลยุทธ์ที่ทำให้สถานศึกษาเจริญเติบโต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง ตอบสนองความต้องการของลูกค้ำ และตลาดที่เปลี่ยนไป เพื่อก้าวสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศและมีประสิทธิผล (Hoy & Miskel, 2001 : 373) อีกทั้งจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของสถานศึกษา เรื่องรูปแบบการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร ของ (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2539) เรื่อง รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของ (ดิเรก วรรณเศียร, 2545) และงานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณภาพของสถานศึกษาเอกชน ได้แก่ เรื่อง การบริหารสถานศึกษาอนุบาลเอกชนเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดนครปฐม ของ (ศราวุธ สังข์วรรณะ, 2542) เรื่อง การบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสุพรรณบุรี ของ (ศุภลักษณ์ เศรษฐะพานิช , 2550) เรื่องรูปแบบความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ของ (ประยงค์ ชูรักษ์, 2548)

ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผล เหตุผลอีกประการหนึ่งสภาพปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษาอาจจะมีสาเหตุมาจากโรงเรียนขาดการบริหารเชิงกลยุทธ์ เพราะองค์กรจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดได้ จำเป็นจะต้องมีการวางแผนและกำหนดแนวทางให้บุคลากรปฏิบัติอย่างถูกต้อง มีการจัดระบบในการควบคุมและประเมินความก้าวหน้า ซึ่งทำให้องค์กรสามารถปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ (ตฤณ ศุภโชค อุดมชัย, 2557 : 25) นอกจากนี้ วราจกานา ผลประเสริฐ (2554 : 9-10) ได้สรุปการจัดการเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กร คือ 1) ช่วยให้องค์กรมีกรอบและทิศทางที่ชัดเจน 2) ช่วยให้ผู้บริหารคิดอย่างเป็นระบบ 3) ช่วยสร้างความพร้อมให้องค์กรในการกำหนดวิธีการหรือแนวทางในการดำเนินงานการดำเนินงาน 4) ช่วยสร้างประสิทธิภาพในการแข่งขัน 5) ช่วยให้การดำเนินงานเกิดความสอดคล้องในการปฏิบัติหน้าที่ และ 6) ช่วยให้องค์กรมีมุมมองที่ครอบคลุม นอกจากนี้จากการศึกษาของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2557 : 63) ยังค้นพบว่า มีข้อจำกัดในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ความแตกต่างและช่องว่างระหว่างสถานศึกษาในเมืองขนาดใหญ่กับสถานศึกษาในชนบทขนาดเล็กมีมาก เกิดความไม่เสมอภาคในการได้รับการพัฒนาโดยเฉพาะการได้รับการจัดสรรงบประมาณ ครู ที่ตรงกับความต้องการ และ จำนวนสถานศึกษาขนาดเล็กมีมากไม่สามารถยุบ หรือรวมสถานศึกษาได้ เป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ การลงทุนเพื่อการศึกษาสูงเมื่อเปรียบเทียบกับผลผลิตที่เกิดขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พยายามแก้ไขปัญหารี้อย่างดังกล่าว โดยได้มีนโยบายเกี่ยวกับสถานศึกษาขนาดเล็กโดยกำหนดรายละเอียดไว้ในยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 2 คือ การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต กำหนดไว้ ดังนี้ ส่งเสริมการขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้ ตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย (3-5ปี) การจัดการศึกษากลุ่มเฉพาะด้านเฉพาะทาง และกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในทุกกระดับ ทุกประเภทการศึกษา การบริหารจัดการ โรงเรียนขนาดเล็กทุกสังกัด บูรณาการฐานข้อมูลและพัฒนาระบบติดตามเด็กออกกลางคันและเด็กที่อยู่นอกระบบการศึกษา สร้างกลไกความร่วมมือพัฒนาระบบการสะสมและเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาในระบบ นอกระบบการศึกษาตามอัธยาศัย และประสบการณ์จากการทำงาน รวมทั้งปรับระบบการศึกษา ให้ผู้เรียนสายสามัญและสายอาชีพเรียนข้ามสายได้ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลายเอื้อต่อการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

รูปแบบการบริหารโรงเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานงานที่ปฏิบัติ เพื่อสร้างโรงเรียนให้มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพสูง เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน เป็นการทำงานและจัดการองค์การที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุ

เป้าหมายที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการไปพร้อมกันคือ บรรลุเป้าหมายพัฒนางาน พัฒนาคคน และพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552 : ง) การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นรูปแบบการบริหารที่ได้รับความสนใจมากในปัจจุบัน โดยผู้บริหารจะต้องวางแผนกลยุทธ์ที่ชาญฉลาด กำหนดกลยุทธ์ที่แตกต่างจากคนอื่น แต่เป็นความแตกต่างเชิงสร้างสรรค์ เพื่อใช้เป็นแนวทางให้องค์กรปฏิบัติงานได้เหนือคู่แข่งและเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ (ซูโจ เอื้ออักษร, 2549 : 1)

การใช้ยุทธศาสตร์ (Strategic) หรือ แผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plan) ได้เข้ามามีบทบาทหรือเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการองค์กรสมัยใหม่ เช่น องค์กรภาคเอกชน ธุรกิจ องค์กรมหาชน องค์กรภาครัฐขนาดใหญ่ การปฏิบัติการทางการทหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง ต่างนำแนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์กร แผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plan) จัดเป็นเครื่องมือการบริหารจัดการศึกษาที่เป็นระบบ มีทิศทาง มีระเบียบ มีแบบแผนที่ช่วยให้เกิดการตัดสินใจ และการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ เป็นแผนงานหลักที่แสดงถึงภาระงาน แนวโน้มของความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการจัดการศึกษาของตนเอง ปัจจุบันสถานศึกษาแต่ละแห่งมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งอาจมีชื่อเรียกต่างกัน เช่น แผนกลยุทธ์ (Strategic Plan) ธรรมนูญการศึกษา (School Charter) แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (School Improvement Plan) คู่มือคุณภาพ (Quality Plan) ถือว่าเป็นแผนยุทธศาสตร์ฉบับสถานศึกษาได้ทั้งสิ้น แผนยุทธศาสตร์เกิดมาจากกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อหาโอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) มีการกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าหมาย (Goals) มีการกำหนดภารกิจ (Assigned Mission) และมีความคิดอย่างมีกลยุทธ์และเป็นระบบ (เสาวนิตย์ ชัยมุสิก, 2545) การบริหารจัดการที่ทำให้แผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงนั้น ผู้บริหารต้องมีความสามารถเชิงกลยุทธ์ เป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ และมีการบริหารจัดการสมัยใหม่ คือ การบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) ซึ่งมีประโยชน์ต่อองค์กร ดังนี้คือ (1) ช่วยกำหนดทิศทางขององค์กร (Set Direction) (2) สร้างความสอดคล้องในการปฏิบัติ (Harmony) (3) สร้างความพร้อมให้แก่องค์กร (Provide Readiness) (4) สร้างประสิทธิภาพในการแข่งขัน (Improve Competitive Efficiency) (ปาริชาติ เนินทอง, 2556 : 4)

ความสำคัญของการใช้ยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหาและเพื่อการบริหารจัดการโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการ โดยได้กำหนดให้มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา คือกำหนดให้สถานศึกษาต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ หรือมีแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ มีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์

และแผนยุทธศาสตร์ และ สามารถนำยุทธศาสตร์ หรือแผนยุทธศาสตร์มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยมองเห็นว่า โรงเรียนขนาดเล็กควรมี การนำยุทธศาสตร์เข้ามาบริหารจัดการ หรือมีการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์เข้ามาช่วยเหลือในการพัฒนา สถานศึกษาให้ผ่านพ้นวิกฤตของโรงเรียนได้ จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ข้างต้น

การบริหารยุทธศาสตร์มีความสำคัญอย่างมากในหน่วยงานราชการที่จะต้องหันมาตื่นตัวและ ให้ความสำคัญต่อการบริหารเชิงยุทธศาสตร์เพิ่มขึ้นก็เนื่องจากสภาวะแวดล้อมและบริบทในการ ดำเนินงานต่าง ๆ ที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงขึ้นทุกขณะ ทำให้ผู้บริหารไม่สามารถ บริหารองค์กร โดยขาดทิศทางและแผนงานที่ชัดเจนได้ เปรียบเสมือนเรือที่เวลาแล่นจะต้องมีหางเสือ เพื่อที่จะทำให้มีทิศทางที่ชัดเจน แต่ถ้าเรือขาดหางเสือเมื่อใดก็เปรียบเสมือนองค์กรขาดทิศทางและ ยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน ถ้าเปรียบหน่วยราชการเป็นเรือลำใหญ่ลำหนึ่ง ยุทธศาสตร์ก็เปรียบเสมือนหาง เสือที่ช่วยในการกำหนดและกำกับทิศทางของเรือ รวมทั้งเปรียบเสมือนเครื่องยนต์ที่ช่วยในการ ขับเคลื่อนเรือให้ไปถึงจุดหมายที่ต้องการ

ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จากข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2558 (ปีการศึกษา 2558) ของกลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ประกอบด้วยโรงเรียนในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 71 โรงเรียน และ โรงเรียนในจังหวัดพัทลุง 27 โรงเรียน รวมเป็น 98 โรงเรียน มีการแบ่งขนาดโรงเรียนตามเกณฑ์การ กำหนดขนาดโรงเรียนโดยการนำจำนวนนักเรียนมากำหนดขนาดของโรงเรียน คือ จำนวนนักเรียน 1-499 คน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 54 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 500 – 1,499 คน เป็นโรงเรียน ขนาดกลาง จำนวน 31 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 1500 – 2,499 คน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 8 โรงเรียน และจำนวนนักเรียน 2,500 คนขึ้นไป เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 6 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12, 2558 : 8)

ปัจจุบันโรงเรียนตระพังพิทยาคม ซึ่งเป็น 1 ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 54 โรงเรียน ของ สพม. 12 มีนักเรียนลดลงเป็นอย่างมาก จากข้อมูล 10 มิถุนายน ซึ่งเป็นข้อมูลรายงานจำนวนนักเรียน อย่างเป็นทางการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนมีนักเรียน จำนวน 53 คน จากการศึกษาข้อมูลจำนวนนักเรียนยังมีโอกาสลดน้อยลงอีก หาก ผู้บริหารหรือผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบไม่ได้ดำเนินมาตรการอย่างหนึ่งอย่างใด โอกาสในอนาคตที่จำนวน นักเรียนลดลงจนถึงขั้นยุบเลิกโรงเรียนก็มีโอกาสเป็นไปได้สูง ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียน ตระพังพิทยาคม ตำบลควนพัง อำเภออ่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ได้รับคำสั่งให้มาปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ตั้งแต่วันที่ 22 เดือนตุลาคม 2558 ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการบริหารจัดการ จึงมีความ

ประสงค์และมุ่งมั่นที่จะหาวิธีการบริหารจัดการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแก้ปัญหาและยกระดับการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองและชุมชน ในการให้การสนับสนุนส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนที่โรงเรียนเพิ่มขึ้น เบื้องต้นได้ดำเนินการศึกษาและค้นพบสภาพปัญหา และสาเหตุแห่งความตกต่ำของโรงเรียน ในหลาย ๆ ด้าน ดังนี้

ด้านวิชาการ มีสภาพปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาเบื้องต้น คือ มีครูไม่ครบกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือ ขาดครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ขาดแคลนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยไม่เพียงพอกับความต้องการและความจำเป็นที่จะใช้เหมาะสม ขาดแคลนหนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบ เนื่องจากงบประมาณมีจำกัด ไม่เพียงพอกับความต้องการ ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชนมีน้อย นักเรียนมีจำนวนน้อย ทำให้ขาดความกระตือรือร้น และขาดบรรยากาศในการเรียน และพื้นฐานความรู้ของนักเรียนแตกต่างกันทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูมีความยุ่งยาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำและผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ควรได้รับการพัฒนาให้สูงขึ้นซึ่งในการจัดชั้นเรียนของสถานศึกษาต้องจัดชั้นเรียนให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ตามระดับชั้นให้สอดคล้องกับหลักสูตร

ด้านบุคลากร มีสภาพปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนา คือ มีครูต่ำกว่าเกณฑ์ ครูไม่ครบกลุ่มสาระการเรียนรู้ ขาดบุคลากรสายสนับสนุนการสอน เช่น งานธุรการ การเงินและพัสดุ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะกระบวนการเรียนการสอน และการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษามีน้อย และสวัสดิการด้านต่าง ๆ เช่น ที่พักอาศัยมีความชำรุดทรุดโทรมห่างไกลชุมชน มีความยากลำบากในการดำรงชีวิตประจำวัน

ด้านอาคารสถานที่/สื่อวัสดุ/อุปกรณ์/ครุภัณฑ์ มีสภาพปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนา คือ สภาพอาคารเก่า ชำรุดทรุดโทรม เนื่องจากก่อสร้างมาเป็นเวลานาน ขาดห้องปฏิบัติการ หรือมีแต่ชำรุดทรุดโทรม สำหรับการเรียนการสอนวิชาที่นักเรียนต้องลงมือปฏิบัติ เช่น ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังขาดวัสดุ ครุภัณฑ์ที่จำเป็น เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องโปรเจคเตอร์ ขาดเครื่องมือสื่อสาร โทรศัพท์ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องทำสำเนาเอกสาร ที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน และมีปัญหาด้านการเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ต เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ห่างไกลชุมชนและการให้บริการของผู้ประกอบการด้านสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่ทั่วถึง

ด้านการบริหารจัดการ มีสภาพปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนา คือ จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน มีจำนวนน้อย เนื่องจากเด็กในเขตบริการไปเรียนที่โรงเรียนอื่น ที่เห็นว่ามีความพร้อมและมีคุณภาพกว่า โรงเรียนตั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชน ทำให้เกิดปัญหาการเดินทางมาเรียนของนักเรียน

ค่าพาหนะมีจำกัด ชุมชน ผู้ปกครอง มีฐานะยากจน ไม่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน และการเรียนของบุตรหลานได้มากเท่าที่ควร การอพยพเคลื่อนย้ายของประชากรวัยเรียนที่ย้ายไปรับจ้างงานต่างพื้นที่ ทำให้เกิดปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการดำเนินงานของครูและโรงเรียน โรงเรียนเอกชนในเขตอำเภอรัตนบุรี และอำเภอใกล้เคียงจัดบริการรถรับส่งเข้ามารับนักเรียนในเขตพื้นที่การบริการ และมีเงินค่าตอบแทนเป็นสิ่งล่อใจผู้ปกครอง ขาดการติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องหรือที่อื่น ๆ ที่เข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน และขาดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ของโรงเรียน (โรงเรียนตระพังพิทยาคม, 2558 : 11 - 12)

จากผลการศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาโรงเรียนตระพังพิทยาคม ผู้วิจัยมีความตระหนักต่อความสำคัญและสภาพปัญหาการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็กที่กล่าวแล้วข้างต้น รวมทั้งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารจัดการที่ประสบผลสำเร็จหลากหลายรูปแบบที่ผ่านมา ตลอดจนแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ จึงนำไปสู่การประยุกต์ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนตระพังพิทยาคม ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าโรงเรียนตระพังพิทยาคม จะต้องมามีวิธีการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาด้วยยุทธศาสตร์บางประการที่ทำทนายและมีประสิทธิผล เพื่อเร่งกู้คืนสถานะของโรงเรียนตระพังพิทยาคม ให้กลับมาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบลที่มีคุณภาพ และโดยมติของที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนตระพังพิทยาคม ประชุมร่วมองค์กรชุมชน องค์กรท้องถิ่น ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อ วันพฤหัสบดีที่ 17 ธันวาคม 2558 ณ โรงเรียนตระพังพิทยาคม เห็นชอบให้โรงเรียนตระพังพิทยาคม ได้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผลในการบริหารจัดการเพื่อเร่งกอบกู้ และพัฒนาโรงเรียนตระพังพิทยาคม ให้มีรอดพ้นจากสถานการณ์วิกฤต และพัฒนาโรงเรียนให้มีความเจริญก้าวหน้า ผู้วิจัยจึงได้ริเริ่มดำเนินการวิจัยและพัฒนา เรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาประสิทธิผลโรงเรียนตระพังพิทยาคมขึ้น และได้นำเอาระบบบริหารจัดการตามวงจรคุณภาพของ ดร.เอ็ดเวิร์ด เดมมิ่ง (PDCA) มาใช้ในการควบคุมการบริหารจัดการการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนในแต่ละยุทธศาสตร์ควบคู่ไปด้วย ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติงาน (Do) การตรวจสอบผล (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Action) สมคึกย์ สิ้นธุระเวชญ์ (2542 : 180-190) ซึ่งผู้วิจัยมีความมุ่งหมายว่าการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก โดยการใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล โรงเรียนตระพังพิทยาคม จะส่งผลต่อความสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียนตระพังพิทยาคม และสามารถใช้เป็นตัวอย่างและในทางในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กอื่น ๆ ที่ประสบปัญหาคล้าย ๆ กันได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก โดยการใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล โรงเรียนระพีวิทยาคม โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความต้องการของครู และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล โรงเรียนระพีวิทยาคม
2. เพื่อสร้างแนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล โรงเรียนระพีวิทยาคม
3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้แนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล โรงเรียนระพีวิทยาคม

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล โรงเรียนระพีวิทยาคม ดำเนินการวิจัยระหว่างปีการศึกษา 2559 – 2561 โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัยในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการของครูและสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล โรงเรียนระพีวิทยาคม

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาความต้องการของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล โรงเรียนระพีวิทยาคม

1.1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครู จำนวน 12 คน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนระพีวิทยาคม ในปีการศึกษา 2558

1.1.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ความต้องการของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล โรงเรียนระพีวิทยาคม

ขั้นที่ 1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนระพีวิทยาคม

1.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครู จำนวน 12 คน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนระพีวิทยาคม ในปีการศึกษา 2558 และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 คน เพื่อมาร่วมวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ของโรงเรียนระพีวิทยาคม

1.2.2 ตัวแปรที่ศึกษา

สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในของโรงเรียนระพีวิทยาคม

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างแนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้อยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนระพีวิทยาคม

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างแนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้อยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนระพีวิทยาคม

ในการยกร่างแนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้อยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนระพีวิทยาคม

2.1.1 ผู้วิจัยนำผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการของครูและสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้อยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนระพีวิทยาคม

2.1.2 ดำเนินการยกร่างแนวทางแนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้อยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนระพีวิทยาคม ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบแนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้อยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนระพีวิทยาคม

2.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ซึ่งได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางการศึกษา มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

2.2.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้อยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนระพีวิทยาคม

ขั้นที่ 2.3 แนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล โรงเรียนตระพังพิทยาคม

ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้แนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล โรงเรียนตระพังพิทยาคม ฉบับสมบูรณ์ ก่อนนำไปทดลองใช้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการทดลองใช้แนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล โรงเรียนตระพังพิทยาคม

ขั้นที่ 3.1 การดำเนินการทดลองใช้แนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล โรงเรียนตระพังพิทยาคม

3.1.1 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล ได้แก่ กลุ่มบริหารงานวิชาการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มบริหารงานงบประมาณ กลุ่มบริหารงานทั่วไป ของโรงเรียนตระพังพิทยาคม

3.1.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์

ขั้นที่ 3.2 การศึกษาความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายชุมชน และครูที่มีต่อแนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล โรงเรียนตระพังพิทยาคม

3.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 คน กลุ่มเครือข่ายชุมชน 10 คน และครู จำนวน 14 คน รวม จำนวน 32 คน ในปีการศึกษา 2561

3.2.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายชุมชน และครูที่มีต่อแนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล โรงเรียนตระพังพิทยาคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความต้องการของครู หมายถึง ความต้องการของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล โรงเรียนตระพังพิทยาคม ใน 5 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการเพิ่มจำนวนนักเรียน หมายถึง การดำเนินการรับนักเรียนเพื่อให้มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นโดยศึกษาบริบท ระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง สร้างพันธมิตร/เครือข่ายประชาสัมพันธ์เชิงรุก ใช้กลยุทธ์ทางการตลาด แนวนวนักเรียนในพื้นที่ จัดงบประมาณสนับสนุน โดยดำเนินการอย่างเป็นระบบ

1.2 ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสอดคล้องกับมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระเบียบที่เกี่ยวข้อง และมีการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการให้เป็นปัจจุบัน มีการนิเทศติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานและรายงานผลการปฏิบัติงาน

1.3 ด้านวิชาการ หมายถึง การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานตัวชี้วัดแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปี ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและการใช้ ICT รวมทั้งวิจัยและพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา และบริหารการจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.4 ด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินการวางแผนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยจัดครูรับผิดชอบร่วมกับเครือข่ายจากองค์กรภายนอก มีระบบคัดกรองนักเรียน อบรมความรู้ให้แก่นักเรียน และมีการรายงานผลการดำเนินงาน

1.5 ด้านการมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนินการพัฒนาระบบการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยแสวงหาความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นที่เข้มแข็ง และเครือข่ายผู้ปกครองรวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดระบบและกลไกในการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และมีระบบการนิเทศ ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน

2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม หมายถึง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล โรงเรียนตระพังพิทยาคม ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก หมายถึง เป็นการประเมินสภาพภายนอกสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบหาข้อมูลหรือโอกาส (Opportunity) ใน การพัฒนาสถานศึกษา รวมถึงการตรวจสอบภาวะคุกคาม(Threats) หรือข้อจำกัด (Constraint) ซึ่งนับได้ว่า สภาพแวดล้อมสถานศึกษา เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของ

สถานศึกษา แต่สถานศึกษาไม่สามารถควบคุมได้หรือควบคุมได้ในระยะสั้น ๆ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านต่าง ๆ ตามหลักการวิเคราะห์ “STEP” ดังนี้

2.1.1 ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Socio-cultural Factors : S) เป็นการวิเคราะห์ประชากรในเขตพื้นที่บริการ ระบบการศึกษา ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน แนวโน้มทางสังคม การสื่อสาร อาชีพและปัญหา สังคม

2.1.2 ด้านเทคโนโลยี (Technological Factors : T) เป็นการวิเคราะห์ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การผลิต เครื่องจักรกล เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีอยู่เดิม หรือพัฒนาขึ้นมาใหม่ แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.1.3 ด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors : E) เป็นการวิเคราะห์รายได้ของผู้ปกครอง ภาวะทางการเงิน อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อัตราดอกเบี้ย การลงทุนต่างๆ ฯลฯ

2.1.4 ด้านการเมืองและกฎหมาย (Political and Legal Factors : P) เป็นการวิเคราะห์รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษา นโยบายหน่วยงานต้นสังกัด การแทรกแซงทางการเมือง นักการเมืองท้องถิ่น

2.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน หมายถึง เป็นการประเมินศักยภาพของการดำเนินงานของสถานศึกษา ที่ผ่านมาในอดีต (Post experiences) และในปัจจุบันว่าประสบผลสำเร็จ มีผลสัมฤทธิ์ หรือมีปัญหา จุดอ่อน (Weaknesses) มีจุดเด่น (Strengths) หรือจุดแข็ง ตรวจสอบสถานะเสี่ยงของการดำเนินงานภายในสถานศึกษา หรือมีศักยภาพการดำเนินงานในสถานศึกษาเป็นอย่างไรบ้างตามหลักการวิเคราะห์ “2S4M” ดังนี้

2.2.1 โครงสร้างและนโยบายของสถานศึกษา (Structure : S1) เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างนโยบาย ระบบงาน ของสถานศึกษา

2.2.2 ผลผลิตและบริการ (Products and Service : S2) เป็นการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการให้บริการทางการศึกษา คุณภาพของการให้บริการทางการศึกษา คุณภาพของนักเรียน

2.2.3 บุคลากร (Man : M1) เป็นการวิเคราะห์จำนวนบุคลากรมีความเพียงพอกับการดำเนินงาน ตรงตาม วิชาเอกที่สอน และคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษา

2.2.4 ประสิทธิภาพทางการเงิน (Money : M2) เป็นการวิเคราะห์ความเพียงพอ ความคล่องตัวในการเบิกจ่ายเงิน การระดมทรัพยากรและการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษา

2.2.5 วัสดุทรัพยากร (Material : M3) เป็นการวิเคราะห์ความเพียงพอและคุณภาพของวัสดุอุปกรณ์ใน สถานศึกษา การบำรุง ดูแลรักษา

2.2.6 การบริหารจัดการ(Management : M4) เป็นการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการของสถานศึกษา การติดตามตรวจสอบคุณภาพ

3. การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล โรงเรียนตระพังพิทยาคม หมายถึง แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนตระพังพิทยาคม ประกอบด้วย

3.1 วิสัยทัศน์ หมายถึง ทิศทางในการบริหารจัดการของโรงเรียนตระพังพิทยาคม

3.2 พันธกิจ หมายถึง แนวปฏิบัติในการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุผลตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียนตระพังพิทยาคม

3.3 เป้าประสงค์ หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดจากการปฏิบัติตามพันธกิจ และเพื่อให้บรรลุผลตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียนตระพังพิทยาคม

3.4 ยุทธศาสตร์ หมายถึง วิธีการที่จะนำไปสู่การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล โรงเรียนตระพังพิทยาคม ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

3.4.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มจำนวนนักเรียน หมายถึง วิธีการดำเนินการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาประสิทธิผลด้านการเพิ่มจำนวนนักเรียนให้มีจำนวนมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน และมีการเพิ่มจำนวนมากขึ้นตามลำดับในปีการศึกษาต่อไป โดยมีมาตรการและวิธีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้น

3.4.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ หมายถึง วิธีการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาประสิทธิผล โดยเน้นมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานตามระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา การมีครูครบตามเกณฑ์และมีครบกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลรางวัลที่โรงเรียน หรือผู้บริหารสถานศึกษาได้รับที่เกิดจากการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลจากหน่วยงานต่าง ๆ

3.4.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ หมายถึง วิธีการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาประสิทธิผล โดยเน้นคุณภาพด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสถานศึกษาของนักเรียน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการได้รับรางวัลจากการแข่งขันทักษะทางวิชาการของนักเรียนในระดับต่าง ๆ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และผลงานหรือรางวัลที่ได้รับจากการเข้าร่วมแข่งขันทักษะในระดับต่าง ๆ

3.4.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง วิธีการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาประสิทธิผลที่เน้นการดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการพัฒนาที่ทำให้จำนวนและร้อยละของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ลดลง และผลการออกกลางคันของนักเรียนลดลง

3.4.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ในการพัฒนาโรงเรียน หมายถึง วิธีการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาประสิทธิผล ที่เน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่ส่งผลให้มีการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ และการสนับสนุนความร่วมมือในลักษณะกิจกรรมจากองค์กรต่าง ๆ

4. ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าแนวทางทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล โรงเรียนตระพังพิทยาคม สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้

5. ความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มเครือข่ายชุมชน และครู ที่มีต่อแนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยการใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล โรงเรียนตระพังพิทยาคม สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้

6. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ให้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนตระพังพิทยาคม ในช่วงปีการศึกษา 2559 – 2561

7. เครือข่ายชุมชน หมายถึง บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากโรงเรียนตระพังพิทยาคม ให้เป็นกลุ่มเครือข่ายชุมชนของโรงเรียนตระพังพิทยาคม ในช่วงปีการศึกษา 2559 – 2561

8. ครู หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอนที่โรงเรียนตระพังพิทยาคม ในช่วงปีการศึกษา 2558 – 2561

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นข้อมูล/สารสนเทศ สำหรับผู้บริหาร และครูโรงเรียนตระพังพิทยาคม นำไปวางแผนและพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการโรงเรียนตระพังพิทยาคม ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

2. เป็นข้อมูล/สารสนเทศ สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการของโรงเรียนตระพังพิทยาคมต่อไป และเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาอื่นนำไปเป็นแนวทางเพื่อพัฒนาสถานศึกษาของตนเอง